

Contribució a l'onomàstica del Lluçanès: el cadastre de Lluçà de 1716

Ventura Castellvell

DOI: 10.2436/15.8040.01.275

Resum

A partir del cadastre de l'any 1716 del terme de Lluçà ens fixem en l'onomàstica per conèixer el seu origen (formes del relleu, el treball de la terra, la vegetació, les construccions...) i detectar els casos en què el nom va lligat a una realitat física del lloc. S'observa que la coincidència entre el nom de la propietat, de la casa i el del propietari és vigent en part, o que sovint hi ha una reducció dels noms compostos utilitzant només el primer constituent. Les terres anomenades de cultura s'han batejat amb topònims formats per un tipus de genèrics (lo Camp, la Sort...) diferent dels utilitzats per denominar les peces de terra erma creats amb genèrics que sovint defineixen les dificultats d'aprofitament del terreny (*las Costas*, lo *Ginebrà*, la *Rovira*...). Entre els aspectes lingüístics destaca la vigència de l'article etimològic *lo*, les confusions fonètiques de les vocals àtones i la presència de la iodització.

El Lluçanès i els treballs d'onomàstica

El Lluçanès és una comarca de la Catalunya central entre la Plana de Vic, el Berguedà, el Ripollès i el Bages. És un altiplà d'uns 400 km² situat entre els 500 i els 1000 metres d'altitud. Administrativament els municipis pertanyen a Osona (Alpens, Lluçà, Olost, Oristà, Perafita, Prats de Lluçanès, Sant Agustí de Lluçanès, Sant Bartomeu del Grau, Sant Boi de Lluçanès, Sant Martí d'Albars i Sobremunt), Berguedà (Santa Maria de Merlès i l'antiga parròquia de Salselles) i Bages (Sant Feliu Sasserra i l'antic terme de Relat). Lluçà, es troba al nord de la comarca, té 53 km², una altitud mitjana de 745 metres i 265 habitants l'any 2010. A principis del segle XVIII, l'època del cadastre, en el terme només hi havia cases disseminades.

No hi ha cap estudi ampli sobre l'onomàstica de la comarca, però sí interessants treballs parcials i poc coneguts. De Rafael de la Torre és la *Toponímia de Santa Maria de Merlès*, treball inèdit de l'any 1958. Antoni Pladevall a "Els estudis d'onomàstica a Osona" (1980) va presentar l'estat dels estudis d'onomàstica a Osona en aquell moment i del Lluçanès cita articles breus sobre noms de les parròquies del bisbat. Ramon Masramon va publicar el 1982 *Dos estudis d'onomàstica lluçanesa medieval*, i el 1990 *Els Lluçanès central. Història de la baronia de Lluçà*, amb un capítol dedicat a la toponímia. Pere Mestre va publicar l'any 1996 "La gent del carrer a principis de segle" a *El Temperi*, revista de Santa Eulàlia de Puig-oriol i Lluçà. D'aquest mateix any és el llibre *Les cases i els seus noms. Els noms de les cases del poble de Sant Boi de Lluçanès a principis de segle*, de Daniel Montañà i Pere Mestre. De Pere Selva és el recull *Topònims de Sant Boi de Lluçanès* publicat el 1999. En el llibre *La història arrelada al territori. Homenatge a Antoni Pladevall* hi ha una relació exhaustiva de l'obra d'Antoni Pladevall fins a l'any 2000, on s'hi troben els articles que va fer sobre les parròquies del Lluçanès. Emili Benito l'any 2000 va publicar al Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica l'article "Breu recull toponímic de Sant Bartomeu del Grau i entorns". El Grup d'Exposicions Populars de la Torre d'Oristà, amb textos de Joana Sabaté i M. Àngels Clotet, va publicar el 2002 un llibret que duia per títol *Els noms de les cases i els oficis de la Torre d'Oristà a principis del segle XX*. L'any 2003 va aparèixer *Engrunes de l'arxiu parroquial de Santa Maria de Lluçà*. És un llibret amb quatre apartats de contingut onomàstic a partir de les anotacions fetes per mossèn Àngel Bach, que va ser rector de Santa Maria de Lluçà. Josepa

Plans, d'Alpens, va recollir el 2005 "Els noms de les cases d'Alpens" i es pot consultar a internet.

El cadastre de 1716

El Cadastre es va establir als territoris de la Corona d'Aragó després de la derrota de la Guerra de Successió amb la voluntat d'eliminar els diferents sistemes impositius d'origen medieval i iniciar una nova política econòmica per aconseguir més ingressos gravant la riquesa dels contribuents. Aprovat el 1715 es va començar a aplicar l'any següent. El primer cadastre de Lluçà¹ és del 31 d'agost de 1716 i està escrit en català per Joan Costa. En ell es van inventariar 52 cases, 2 molins i 174 heretats agrícoles de 41 propietaris de la parròquia de Santa Maria de Lluçà i de la veïna de Santa Maria d'Alpens del terme de Lluçà. S'indica el nom de la majoria de les cases, dels propietaris, extensió, ús agrícola, si la producció era anual o no, qualitat de la terra, fruit i benefici que donaven, distància respecte l'església parroquial i nom dels propietaris veïns. De les cases enumera les dependències (cuina, sala, dormitoris, graner, corral, establia o porxo), el seu valor de lloguer (entre una i cinc lliures anuals) i si l'habitava el propietari. També esmenta altres edificis com l'església, la rectoria, una casa cremada i dos molins. De les propietats de Manuel Grau, Segimon Puigoriol i Joan Gonfaus diu que les posseeix el Reial Patrimoni de Segrestos, potser perquè van ser destacats partidaris de l'arxiduc Carles. El seu contingut es presenta en el primer full: *Catastro Real e inventari de todas las heretats y casas de la parròquia de Santa Maria de Llossà, terme de Llossanès, ab distinció de todas las pessas de terra, fruits que produeixen y lo nom del possessor de ellas, declarant lo decimador y quant percebeix. Se és fet lo present inventari o catastro ab intervenció de Sagimon Roca y Joan Gonfaus, pagesos de dita parròquia, elegits experts per dit efecte.*

Deixant de banda la informació fiscal, que és la que va originar el document, la comunicació es centra en els noms dels propietaris, de les finques i cases declarades, que corresponen a peces de terra de cultiu, ermes o boscoses, horts de secà, fangades i en els propietaris de les finques veïnes. El redactat és repetitiu i els topònims, que identifiquen una propietat àmplia, només tenen finalitat fiscal. Els noms estan supeditats a funcions estrictament administratives però ens permeten conèixer una part destacada de l'onomàstica del terme de Lluçà de principis del segle XVIII.

Característiques de la toponímia del cadastre de 1716²

Les formes del relleu

Entre els components dels topònims, simples o compostos, predominen els que tenen el seu origen en apel·latius comuns referits a la geografia física. El més abundant és **coma**, que defineix una depressió del terreny amb pocs desnivells i relativament plana: la Coma, Coma Armada, la Coma de Grau, la Coma de la Balma, la Coma de la Rectoria, la Coma del Clot, la Coma de Llossà, la Coma del Majoral, la Coma de *la Olivera*, la Coma del Pou, la Coma de *Montanyola*, la Coma de Sant Pere, la Coma de Sant *Quirse*, la Coma Gran, la Coma Llonga, la Gran Coma, a més de l'ús com a antropònim. Menys usual és **vall**, que també indica una depressió en el terreny i només apareix a la Vall, nom de la casa i l'heretat de Joan Vall la Móra. Entre les depressions del terreny no gaires fondes i sovint amples, abunda el terme **clot**: lo Clot, los Clots, lo Clot de la Bauma, lo Clot de la Font, lo Clot del Forn, lo Clot del Pi, los Clots dels *Homs*, lo Camp del Clot i la Coma del Clot. Si la depressió destaca perquè

¹ *Catastro de Llussà*, Arxiu de la Corona d'Aragó, Diversos Patrimonials, Fons Vilalta, lligal 1.

² La lletra cursiva reproduïx les grafies que s'aparten de les formes normatives modernes.

és estreta, llarga i fonda rep el nom de **canal**, com a *las Canals*. Entre les cavitats destaca **balma**, o bauma, cova de poca fondària, horitzontal i oberta, com a la Balma, nom d'una casa, i les heretats de la Balma Negra, la Coma de la Balma, Quintana de la Balma i lo Clot de la Bauma.

El nom **coll**, pas entre elevacions del terreny, es troba a lo Coll, nom d'heretat, de casa i del cognom d'origen toponímic Coll del Ram. El seu derivat **collada** indica extensió, com a les Collades, que es troben a la confluència de dos colls i donen nom a les cases, situades a poca distància una de l'altra, *Colladas* de Baix i *Colladas* de Dalt i al cognom *Colladas*. Els compostos Colldeplana i Coll Griell són doblement descriptius. El primer destaca que el coll és pla i el segon la proximitat d'un petit **grau** o **graell**, lloc de pas a manera de replà que travessa un terreny difícil. Amb la forma grau hi ha l'heretat del Grau i la Coma de Grau. En un altiplà, com el Lluçanès, on els llocs elevats no ho són molt respecte la mitjana, la toponímia els destaca amb els genèrics puig, muntanyola i serra. **Puig**, sinònim de muntanya, apareix en els compostos Puigcordellut, *Puigsech* o *Putxech*, Puig dels *Axuts*, Puig del *Parutx*, *Pujal* i Puig-oriol, mas que en el cadastre només surt com a cognom. **Muntanyola**, muntanya poc alta, dóna nom a la casa *Montanyola*, la Coma de *Montanyola* i a *Joseph Montanyola*, el seu propietari. **Serra**, referit a muntanya o a cadena de muntanyes, dóna nom a la Serra, peça de terra, i a un cognom. Una **costa**, pendent d'una muntanya, terreny o camí apareix a *las Costas* i a *las Costas* de la Roca Gran.

Els elements naturals que sobresurten en el paisatge com pedra, roca o similars han creat diversos topònims. Sis propietaris del terme de Lluçà són de la parròquia de Santa Maria del *Pens*, modernament Alpens, forma aglutinada de “els **pens**”, és a dir, les roques, amb caiguda de la essa interior. El seu sinònim **roca** dóna nom a la Roca, casa de *Sagimon Roca*, reducció de *Roca den Bosch*, nom del lloc i del seu propietari, la Roca Gran i *las Costas* de la Roca Gran. Una roca més petita, polida i arrodonida és còdol. La seva abundància ha donat nom a *las Cuduladas*. **Codina** podria referir-se a una roca o a una superfície de terra compacta, de mal treballar o que no es treballa. D'aquí *las Cudinas* i los Codins. I encara podríem afegir **móra**, de Vall la Móra, derivat de “mor”, mot que significa roca o munt de roques (Sánchez Garcia 2007: 149). El contrast amb el relleu marcat és la superfície llisa que és definida amb el genèric **pla** o plana: lo Pla de la Bassa, *las Planas* i el compost Colldeplana.

La terra treballada i els vegetals

Per indicar la terra treballada per l'home l'apel·latiu més usual és **camp**, espai més o menys pla i descobert dedicat al cultiu, sobretot de cereals: lo Camp, lo Campet, lo Camp de la Bassa, lo Camp de la Font, lo Camp *del Alve*, lo Camp *del Avellaner*, lo Camp del Clot, lo Camp de *la Era*, lo Camp de *las Culladas*, lo Camp *del Hom*, lo Camp del Pou, lo Camp de *Ricolferas*, lo Camp de Sant Climent i lo Camp Magre. Amb un significat aproximat, el de camp de **cultiu**, hi ha Cultius, nom d'una heretat, d'una casa i un cognom. També referits a camps treballats són **feixa**, tros de terra allargada, **quintà** o **quintana**, camp de conreu situat a tocar de la casa del seu propietari, i **sort**, amb el significat de tros de terra: la Feixa, la Feixa de la Bassa, lo Quintà, la Quintana de la Balma i la Sort.

El noms que destaquen aspectes relacionats amb el bosc, els arbustos o la vegetació en general, corresponen a terres de cultiu ermes o boscoses on pasturaven els ramats. El col·lectiu **bosc** el trobem a lo *Bosch* i a lo *Bosch* Gran, i el **roure**, espècie predominant a bona part de la comarca, a los Tres Roures i la Rovira, sinònim de roureda. A més lo Camp *del Alve*, lo Camp *del Avellaner*, lo Camp *del Hom*, los Clots *dels Homs*, lo Clot del Pi, la Coma de *la Olivera*. Entre els arbustos **canella**, o canyella, derivat de canya, nom de la casa i

heretat de *Canellas*, la peça de terra de *Canyallons* i del propietari, Pau *Canellas*. El col·lectiu derivat de **ginebre**, ginebrar, ha batejat lo *Ginebrà*, **timó**, sinònim de farigola, *las Timoneras*, i **vinya**, el Mas *Vinyas*, la casa anomenada *Vinyas* i lo *Mayol*, nom que rep la vinya quan és jove. Entre les plantes hi ha la Falgosa, sinònim de falguerar, derivat de **falguera**, i *Bardaguer*, variant gràfica de **verdeguer**, lloc on abunda l'herba. També podria anar en aquest apartat *las Torrenterras*, segons la definició de **torrentera**, “vorera herbosa d'un rieral” pròpia del Lluçanès (Alcover i Moll 1930-1962: X, 381).

Edificacions i altres construccions

És evident que l'activitat de l'home ha modificat l'espai on viu i treballa. Ha construït edificis per aixoplugar-se, treballar, resar, vigilar o guardar el bestiar. Els noms amb més tradició per indicar l'habitatge i les seves dependències són vila i el derivat vilar. Originàriament la **vila** era una casa de camp, hereva de les vil·les romanes. Les majoria de les viles del Lluçanès, més que una continuació de les antigues vil·les, són creació del repoblament de l'època carolíngia quan el genèric vila ja formava part del lèxic comú. Els exemples que trobem en el Cadastre són la Casa *den Vila del Pens*, de Joan Vila, el Mas Vilainer i la casa *Vilayner* d'un altre Joan Vila, on Vila és reducció de Vilainer. També té el seu origen en el mateix període de l'Edat Mitjana el **vilar**, grup de cases que formaven un llogaret, com a l'heretat del Vilar, que disposava d'un ampli territori amb camps de conreu, horts, prats, boscos, eres (lo Camp de *la Hera*) o pous (lo Camp del Pou). Entre els derivats i compostos hi ha Vilaró, diminutiu de vilar, i Vilartimó, casa de *Joseph Vilar*, on el cognom Vilar és una reducció de Vilartimó.

Exemples de construccions defensives o de vigilància, a part del **castell** de Lluçà, que dóna nom a la casa del Castell, hi ha **tor**, variant antiga de torre, i **miralles**, amb el significat de talaia o lloc de guaita. Els exemples són Tor, Torneula (torre prima, dèbil o potser envoltada de boira) i Miralles. Fan referència a una activitat industrial **molí**, que dóna nom a la casa anomenada Molí i, per extensió a lo Molí, heretat on es troba l'esmentat molí, i **forn** al Clot del Forn. Per al bestiar hi ha lo Corral, peça de terra, i com a lloc d'acollida *lo Hospitalet*, tros de terra que deu tenir el seu origen en algun antic **hostalet** on descansaven els caminants, viatgers o pastors.

Un grup d'edificis característics de l'àmbit rural és el de les construccions religioses. La presència d'hagiotopònims destaca a tota la comarca fins al punt que alguns pobles tenen com a nom oficial el de la parròquia (Sant Feliu Sasserra, Santa Maria de Merlès...). De la mateixa manera algunes de les peces de terra fan referència a les **esglésies** rurals del terme, totes dependents de Santa Maria de Lluçà: la Coma de Sant Pere, la Coma de Sant *Quirse*, lo Camp de Sant Climent, Sant *Christòfol* i la Coma de la Rectoria, on hi ha l'església i la casa de la Rectoria de Santa Maria de Lluçà. El nom de Santa *Sília* (per Cília, contracció tradicional de Cecília) no correspon a cap església i potser es refereix a una capella.

Altres orígens

L'origen d'altres topònims cal buscar-lo en grups de significat menys abundant. L'estreta relació que hi ha entre topònims i **antropònims** fa que sovint els noms de lloc passin a identificar les persones i els noms de persona s'acabin fixant en el territori com a identificadors d'un lloc. La casa anomenada Burgès és propietat de la viuda Bàrbara Burgès, Salvans, nom de la casa de Joan Salvans, té el seu origen en el plural del cognom Salvà, *Codinach*, nom d'una peça de terra, podria tenir el seu origen en l'antropònim Codinac, i

Lluçà, escrit *Llussà* i *Llossà*, ve del llatí *Lucianus*.³ Els gentilicis **pallarès** i **cerdanyó**, es refereixen als originaris del Pallars i de la Cerdanya, i han donat nom a les cases conegudes com Pallarès i *Serdanyons*. La presència d'aigua ha creat topònims a partir de **bassa** (lo Camp de la Bassa, la Feixa de la Bassa i lo Pla de la Bassa), o **font** (la Casa de la Font, lo Camp de la Font, lo Clot de la Font) a més de l'antropònim Font. Algunes peces de terra es coneixen segons la seva situació, com lo *Recor*, per **racó**, lloc apartat o poc visible. Altres situats en terrenys més assolellats reben el nom de **solana** o **solell** (la Solana i lo *Soley*). N'hi ha que han rebut el nom d'un camí, així la casa situada prop d'una **estrada**, antic nom d'un camí empedrat o més arreglat, és el Mas Estrada, de Bartomeu Estrada. Altres prenen el nom de la qualitat o característiques de la terra, com el mot **terrer**, utilitzat per definir un munt de terra acumulada o pitjada, de poc rendiment agrícola, que ha donat nom a los *Tarrés*, i **terrabuster**, tros de “terra costeruda, rocallosa i improductiva” (Alcover i Moll: X, 253) que identifica l'heretat de *los Terrabustés*. Un fet destacat pot haver creat el nom *las Llampadas*, la caiguda de **llamps** (Coromines, DECat: V, 57) o per la “brillantor” de les pedres si prové de **llampa** (Coromines, *Onomasticon*: V, 34). Un derivat de **cens**, censer, lo *Sanser* en el cadastre, es refereix al cens que pagava la finca que portava aquest nom al Capítol dels canonges de la Catedral de Barcelona a causa d'un contracte emfiteutic. Per últim els cognom *Càstias* potser ve de la quèstia, nom d'un antic tribut.

Topònims amb significat opac

Pocs topònims tenen el significat d'origen desconegut o dubtós. Quan es van crear eren entenedors i amb el pas del temps alguns van enfosquir el significat primitiu. *Borrassés* pot derivar de borrasa, nom de la tela de borra amb la que es feien gran peces per posar sota dels arbres per aplegar-hi el fruit, o sac lleugers per tragar la palla, anomenats quilmes al Lluçanès (Orriols: 1995 II, 257 i 299); Tiratemples, cognom en els segles XVI al XVIII, potser té el seu origen en un malnom; *Mañacas*, escrit *Minacas* a l'acta de consagració de Santa Maria de Lluçà l'any 905, prové d'un nom propi germànic (Coromines, *Onomasticon*: VII, 221); la *Ferga*, peça de terra, potser és una mala escriptura de Farga; lo *Pulxot*, escrit modernament Puig-xot, on xot pot significar ocell nocturn o cabrit que encara mama, i *Riculferes*, de lo Camp de *Riculferas*, no apareix a cap dels diccionaris consultats.

Toponímia de la propietat. El mas i la casa

El genèric **mas** designa la propietat patrimonial, l'heretat, formada per terres de conreu, horts, prats, boscos, la casa i les edificacions complementàries, com corrals o pallisses, mentre que **casa** designa l'habitatge. Sovint el cadastre omet el terme mas i només els utilitza pels masos de *Borrassés*, *Montanyola*, Tor, Vilainer i *Vinyas*. El terme casa identifica totes les del cadastre però només unes poques el porten incorporat al topònim: “casa anomenada Casanova”, “casa anomenada la Caseta”, “casa anomenada *Casellas*”, “casa anomenada Casa de la Font”, “casa anomenada Casa del Molí” i “casa anomenada *Casa den Vila del Pens*”. Com antropònim el porta Jaume Casademunt de Pi, de la veïna parròquia de Sant Genís del Pi.

L'origen del nom de la propietat es troba en la majoria dels casos en elements descriptius del lloc on estava situada la casa o al nom d'algun dels propietaris. La tradició mantenia sota el mateix nom l'heretat, la casa i el propietari. Aquesta triple utilització, que s'anava perdent amb el pas del temps, encara és viva en el cadastre i es constata en vuit ocasions. Coma (heretat) i la Coma (casa) de Jaume Coma n'és un exemple. Igualment Mas *Montanyola* i *Montanyola*, de *Joseph Montanyola*, Mas *Vinyas* i *Vinyas*, de Miquel *Vinyas*, Mas Tor i Tor,

³ Codinac, de *Cotinacus*, derivat del nom llatí *Cotinus* amb el sufix -ac d'origen cèltic, i Lluçà de *Lucianus*, derivat del nom llatí *Lucius* (Moll: 1982, 66, 84 i 189).

de *Joseph Tor*, Camp de la Font i Casa de la Font, d'Antoni Font, Camp de *las Culladas* i *Colladas* de Baix, de *Joseph Culladas*; amb variacions a Mas Vilainer i Vilainer, de Joan Vila, i *Canyallons* i *Canellas*, de Pau *Canellas*. Vuit noms més es repeteixen en la casa i el propietari, però no en el mas. *Serdanyons*, nom de la casa de Climent *Sardanyons*, Casa *den Vila del Pens*, de Joan Vila, Mas Estrada de Bartomeu Estrada, Salvans de Joan Salvans i Burgès de Bàrbara Burgès. Amb reduccions en els noms a la Roca de *Sagimon* Roca o *Sagimon Roca den Bosch*, Vilartimó de *Joseph Vilar*, Vall de Joan Vall, escrit en altres ocasions en el mateix document Joan Vall la Móra o *Vallamora*. El grup majoritari el formen aquells casos en què només l'heretat i la casa porten el mateix nom, però no el seu propietari. Així la Caseta és nom de l'heretat i de la casa i *Joseph Serra* el del seu propietari. Igualment passa a lo Coll de *Joseph Puigoriol*; Colldeplana de Pere Font; Coma *Armada* d'*Eudalt* Capdevila, la Coma de Grau de Jaume Tor, Cultius de *Sagimon* Gonfaus, lo Molí de Joan Vila, Sant *Christòfol* de Joan Vila, Tiratemples de Francisco Euras i Tornuela de Domingo Escarigues. Presenten algunes variacions la Coma de la Balma i la Balma, d'Antoni Font, Mas *Borrassés* i *Borrassés*, de Joan Vila, Coll Griell i Coll Graell, de *Sagimon Puigoriol*.

La coincidència total o parcial del noms de l'heretat, la casa i el propietari, és a dir, l'ús d'igual nom per a diferents realitats, indica el canvi semàntic que s'ha produït en els noms de lloc i de persona. En el cas dels topònims quan es va crear el nom per singularitzar un indret es va utilitzar un apel·latiu comú conegut pels parlants de l'època. Estrada com a sinònim de camí serveix d'exemple. Quan el parlant es referia al lloc on hi havia una estrada que passava per davant d'una casa o pel mig d'unes terres ho precisava dient "la casa, o el camp, que és a tocar de l'estrada", per passar a dir després "la casa, o el camp, de l'estrada" i acabar dient només l'Estrada per referir-se a aquest lloc i Estrada al seu propietaris. Així doncs quan es diu l'Estrada no es fa cap referència a una via o camí, sinó a una casa, una heretat o al seu propietari. Aquest canvi semàntic s'ha produït en tots els noms propis. Si abans quan s'explicava l'origen del topònim es deia que balma equivalia a cova, l'hospitalet a hostalet, campet un camp petit i pallarès era un gentilici, un cop s'ha passat a identificar un lloc concret, diferent als altres, la Balma és una casa, l'Hospitalet és una peça de terra erma, lo Campet una peça de terra de cultiu i Pallarès una casa. El canvi semàntic s'ha produït al marge de si encara existeix o no existeix la balma, l'hostalet, el campet o el senyor originari del Pallars. El mateix és aplicable, per exemple, al Pla de la Bassa o a l'heretat de los Tres Roures quan ja no hi ha ni bassa ni roures.

Terra de cultiu i terra erma

El cadastre diferencia les terres de cultiu de les ermes. Les de cultiu eren més fèrtils i les ermes de menys qualitat, poc productives, boscoses i aprofitades per a dur-hi els ramats. Una ràpida observació permet veure fins a quin punt les terres anomenades *de cultura* es van batejar amb topònims compostos formats per una primera part genèrica amb un significat més lligat als terrenys productius de l'agricultura (camp, coma, feixa, quintà o quintana, sort, cultiu, mas, pla, maiol, solell...), diferenciats dels utilitzats per denominar les peces de terra erma amb genèrics que defineixen les dificultats d'aprofitament del terreny (codina, costa, canal, bosc, terror, rovira, ginebrar, timonera...). En canvi el segon element del compost s'aparta d'aquest criteri i singularitza el lloc. En el cas del compost de Balma Negra, nom d'una peça de terra erma, el primer constituent indica cavitat i dóna a entendre un entorn poc favorable a la productivitat del lloc. El segon constituent el defineix com a fosc i el diferencia d'altres balmes. Sense perdre el sentit de lloc poc apropiat per al cultiu, quan balma forma part de compostos com a segon element només diferencia comes, quintanes o clots (la Coma de la Balma, Quintana de la Balma, lo Clot de la Bauma), on el terme balma ja no indica lloc poc apropiat per a la agricultura, sinó que depèn de l'heretat de la Balma o que prop hi ha una

destacada balma. Tot i això, aquesta classificació entre genèrics lligats a la idea de fertilitat o no fertilitat no abasta tot el camp lèxic de cada un dels dos blocs. Només la coneixença i observació del lloc o el procés d'implantació del nom poden aclarir perquè lo Pla de la Bassa, lo *Puigsech* i lo *Soley* són terres de cultiu i, en canvi, noms genèrics idèntics o gairebé idèntics com els de *las Planas*, lo *Pujal* i la Solana són terres ermes.

Unes notes sobre la llengua del cadastre

El cadastre ens confirma que el Lluçanès del segle XVIII encara conservava les formes etimològiques de l'article masculí *lo* i *los* pròpies de la llengua antiga (lo Camp Magre, lo Capítol de Canonges, los Tarrés o los Tres Roures). Entre els noms compostos n'hi ha d'aglutinats (Tiratemples o Puigcordellut) al costat d'altres no aglutinats (Coma Llonga o Coma Armada). Alguns han suprimit una part dels seus constituents. Així el Coll de la Plana, la Vall de la Móra, Mas de les Vinyes o els Pens han passat a Colldeplana, Vall de Móra, Mas *Vinyas* o Alps.

Fonèticament destaca la confusió de les vocals /a/ /e/ /o/ i /u/ en posició àtona (*Bardaguer* per Verdeguer, *Vinyas* per Vinyes, *las Culladas* per les Collades o *Parutet* per Perotet). També hi ha vacil·lacions fonètiques que l'escriuà trasllada al document, per diftongació (la Balma i lo Clot de la Bauma) o per tancament de la vocal àtona (Coll Graell i Coll Griell). Es detecta l'inici del canvi semàntic i fonètic de Tor (amb o tancada), forma arcaica de torre, que en alguns dels portadors d'aquest cognom passarà a Tort (amb o oberta), adquirint el significat d'inclinat, grafia que a la comarca s'ha consolidat. La iodització és present a *Mayol* i *Soley*, per dissimilació amb una altra consonant lateral i, en canvi no a Miralles i Pallarès. Morfològicament destaca la utilització de diferents sufixos per crear diminutius o gentilicis. El diminutiu de muntanya és *Montanyola*, de vilar Vilaró, de camp Campet i de casa *Casellas* o *Casetas*. De Pere tenim el diminutiu Perotet, grafiat *Parutet* en el cadastre, derivat intensiu de Perot. Per a crear gentilicis destaca el sufix -o / -ons que apareix a *Canyallons*, els de Canyelles (o Canelles), i Serdanyons, els de la Cerdanya.

Relació de noms de lloc i de persona

Relació alfabètica dels noms de lloc i de propietaris de cases i finques de Lluçà i termes veïns a partir de la grafia del document. Entre parèntesis la forma normativa.

Balma, la: casa d'Antoni Font. Veure també Coma de la Balma.

Balma Negra: peça de terra erma de Joan Antoni Jordà.

Bardaguer (Verdeguer) : casa d'Antoni Font.

Batllia, Joan: declara la Coma, los Codins i la casa anomenada Miralles.

Boatella (mas i casa del terme de Borredà): propietat de *March* Antoni de Boatella que limita amb la Solana de *Joseph* Tor.

Borrassés (Borrassers): casa de Joan Vila; lo Mas *Borrassés*, peça de terra de cultiu de Joan Vila.

Bosch, lo (lo Bosc): peça de terra erma de Pere Font.

Bosch Gran, lo (lo Bosc Gran): peça de terra erma d'Emanuel Grau.

Burgès, Bàrbara (viuda): declara la Feixa i la casa anomenada Burgès.

Camp, lo: peça de terra de cultiu de Bartomeu Estrada.

Camp de la Bassa, lo: peça de terra de cultiu de Joan Vall la Móra.

Camp de la Font, lo: dos peces de terra de cultiu porten aquest nom, una d'Antoni Font i l'altra d'Emanuel Grau.

Camp del Alve, lo (lo Camp de l'Àlber): peça de terra de cultiu d'Emanuel Grau.

Camp del Avellaner, lo (lo Camp de l'Avellaner): peça de terra de cultiu de Joan Vall la Móra.

- Camp del Clot**, lo: peça de terra de cultiu de *Sagimon Puigoriol*.
- Camp de la Hera**, lo (lo Camp de l'Era): tres peces de terra de cultiu porten aquest nom, de Joan Vall, *Sagimon Puigoriol* i Joan Vilar.
- Camp de las Culladas**, lo (lo Camp de les Collades): peça de terra de cultiu de *Joseph Culladas*.
- Camp del Hom**, lo (lo Camp de l'Om): peça de terra de cultiu de *Sagimon Roca*.
- Camp del Pou**, lo: peça de terra de cultiu de Climent *Sardanyons*.
- Camp de Ricolferas**, lo (lo camp de Ricolferes): terra de cultiu d'Antoni Font.
- Camp de Sant Climent**, lo: peça de terra de cultiu de Joan *Picas*. Sant Climent de la Riba és una antiga església rural del terme de Lluçà situada a la Vall de Merlès.
- Camp Magre**, lo: peça de terra de cultiu de Joan Vall.
- Campet**, lo: dues peces de terra de cultiu porten aquest nom, una de Bartomeu Estrada i l'altra de Joan Vila.
- Canals, las** (les Canals): peça de terra erma de Joan Gonfaus.
- Canellas, Pau** (Pau Canelles): declara los Tres Roures, *Canyallons*, la Gran Coma i la casa de *Canellas*. En altres documents de l'època també apareix escrit *Canyelles*.
- Capdevila, Eudalt** (Eudald Capdevila), de la parròquia *del Pens*: declara una peça de terra i una casa anomenades Coma *Armada*.
- Capítol** dels canonges de Barcelona, lo: declara lo *Sanser* i la casa dita Casanova.
- Casademunt de Pi**, Jaume (de la parròquia *del Pens*): declara la Quintana de la Balma, *las Costas* i la casa anomenada Casanova.
- Canyallons** (Canyellons): peça de terra de cultiu de Pau *Canellas*.
- Casa de la Font**, la: casa d'Antoni Font.
- Casa del Molí**, la: casa de *Sagimon Puigoriol*.
- Casa den Vila del Pens**, la (la casa d'en Vila d'Alpens): casa de Joan Vila. Actualment la Vila d'Alpens.
- Casanova**: dues cases porten aquest nom, una del Capítol dels canonges de la Catedral de Barcelona i l'altra de Jaume Casademunt de Pi.
- Casellas** (Caselles): casa de Joan Vall i nom de la seva heretat.
- Caseta**, la: casa i peça de terra de cultiu de *Joseph Serra*.
- Castell**: casa declarada per Joan Vall.
- Càstias**, Maria (viuda): declara una peça de terra de cultiu anomenada *Puixech* i la casa anomenada *Puigsech*. Potser és variant de quèstia, nom d'un antic tribut.
- Clot**, lo: peça de terra de cultiu de Joan Gonfaus.
- Clot de la Bauma**, lo: peça de terra de cultiu de *Sagimon Roca*.
- Clot del Forn**, lo: dues peces de terra de cultiu porten aquest nom, una de *Joseph Vilar* i l'altra de Joan Vila.
- Clot del Pi**, lo: peça de terra de cultiu d'Antoni Font.
- Clots, als** (els Clots): peça de terra erma de *Joseph Tor*.
- Clots dels Homs**, los (los Clots dels Oms): peça de terra de cultiu de Joan Gonfaus.
- Codinach** (Codinac): peça de terra de cultiu de Joan Antoni Jordà.
- Codins**, los: peça de terra erma de Joan Batllia. Variant masculina i plural de codina.
- Cuduladas**, las (les Codolades): peça de terra erma de Joan Vall.
- Coll**, lo: peça de terra de cultiu; Coll, casa de *Joseph Puigoriol*.
- Colladas** o **Culladas** (Collades): *Joseph Colladas* o *Culladas*, de la parròquia *del Pens*, declara lo Camp de *las Culladas* i la casa *Colladas* de Baix.
- Colladas de Baix** (Collades de Baix): casa de *Joseph Colladas*.
- Colladas de Dalt** (Collades de Dalt): casa de Pere *Parulet* (veure Perotet).
- Coll del Ram**, Miquel: declara la Coma de la Rectoria.
- Colldeplana**: peça de terra de cultiu i casa de Pere Font.

- Coll Graell:** casa de *Sagimon Puigoriol*. Veure També Coll Griell.
- Coll Griell:** peça de terra de cultiu de *Sagimon Puigoriol*. Veure Coll Graell.
- Coma, Jaume:** declara la Coma, lo *Mayol*, la Coma Llonga i la casa dita la Coma.
- Coma, la:** casa de Jaume Coma, i nom de tres peces de terra de cultiu, de Jaume Coma, Joan Batllia i Joan Vall la Móra.
- Coma Armada** (Coma Ermada): peça de terra de cultiu i casa d'*Eudalt Capdevila*. Ermada, derivat d'erma, sense vegetació (Coromines: *Onomasticon* II, 243).
- Coma de Grau,** la: casa i peça de terra de cultiu de Jaume Tor.
- Coma de la Balma,** la: peça de terra de cultiu d'Antoni Font.
- Coma de la Rectoria,** la: peça de terra de cultiu de Miquel Coll del Ram.
- Coma del Clot,** la: peça de terra de cultiu de *Sagimon Puigoriol*.
- Coma de Llossà,** la: (la Coma de Lluçà) peça de terra erma d'Emanuel Grau. En el document no va accentuat, a diferència de les altres ocasions, *Llossà* i *Llussà*.
- Coma del Majoral,** la: peça de terra de cultiu de Joan Vila.
- Coma de la Olivera,** la (la Coma de l'Olivera): peça de terra erma d'Antoni Font.
- Coma del Pou,** la: peça de terra de cultiu de Joan Vall.
- Coma de Montanyola,** la (la Coma de Muntanyola): peça de terra de cultiu de *Joseph Montanyola*, del Mas *Montanyola*.
- Coma de Sant Pere,** la: peça de terra de cultiu d'Emanuel Grau. Sant Pere del Grau és una església rural del terme de Lluçà situada prop de la casa del Grau.
- Coma de Sant Quirse,** la (la Coma de Sant Quirze): peça de terra de cultiu de *Joseph Tor*. Sant Quirze és una església rural del terme de Lluçà situada a la Tor de l'Espar.
- Coma Gran,** la: peça de terra de cultiu de Joan Antoni Jordà.
- Coma Llonga,** la: peça de terra erma de Jaume Coma.
- Corral,** lo: peça de terra erma de Bartomeu Estrada, limita amb lo Campet.
- Costas, las** (les Costes): porten aquest nom quatre peces de terra erma, de *Joseph Vilar*, Joan Vall la Móra, Joan Vila i Jaume Casademunt de Pi.
- Costas de la Roca Gran, las** (les Costes de la Roca Gran): peça de terra erma d'Emanuel Grau.
- Cugullés** (Cogollers, del terme de Perafita): la Gran Coma de Pau *Canellas* limita amb Joan Vila de *Cugullés*.
- Cultius:** casa i terra de cultiu de *Sagimon Gonfaus*. Actualment Curtius.
- Cudinas, las** (les Codines): peça de terra erma de *Joseph Vilar*.
- Escarigues** o **Escarigas, Domingo** (Domingo Escarigues): té una peça de terra i una casa dites *Torneula*. Actualment Escrigues, derivat del nom Escric (Moll 1982, 103).
- Estrada,** Bartomeu: declara lo Camp, lo Campet, lo *Recor*, lo Corral i una casa anomenada lo Mas Estrada.
- Euras, Francisco:** té lo Pla de la Bassa, lo *Soley* i la peça de terra i la casa dites Tiratemples.
- Falgosa,** la: nom d'una peça de terra de cultiu, una de boscosa i una casa de *Barthomeu Serra*.
- Feixa,** la: peça de terra de cultiu de Pere *Parutet*.
- Feixa de la Bassa,** la: peça de terra de cultiu de *Sagimon Puigoriol*.
- Ferga,** la: peça de terra de Silvestre Tor. Potser és mala escriptura per Farga.
- Font,** Antoni: declara lo *Pulxot* i la casa anomenada Puigcordellut.
- Font,** Antoni: té lo Camp de *Riculferas*, lo Camp de la Font, la Coma de *la Olivera*, la *Rocagran*, lo Clot del Pi, *las Torrenterras* i les cases anomenades Casa de la Font i *Bardaguer*.
- Font,** Antoni: declara la Coma de la Balma i la casa anomenada la Balma.
- Font,** Pere: declara lo *Bosch* i Colldeplana, peça de terra i casa.
- Ginebrà,** lo (lo Ginebrar): peça de terra erma de *Sagimon Roca*.

Gonfaus: Joan Gonfaus declara los Clots *dels Homs*, lo Clot i *las Canals*, i *Sagimon* Gonfaus una peça de terra i una casa anomenades *Cultius*.

Gran Coma, la: peça de terra erma de Pau *Canellas*.

Grau: heretat del Grau.

Grau (cognom). Emanuel o Manuel Grau declara lo Camp *del Alve*, *las Costas* de la Roca Gran, lo Camp de la Font, la Coma de Sant Pere, lo *Bosch* Gran, la Coma de *Llossà* i la casa anomenada *Manyacas*.

Hospitalet, lo (l'Hospitalet): peça de terra erma de Joan Vila.

Jordà, Joan Antoni: declara la Coma Gran, *Codinach*, *las Llampadas*, la Balma Negra i la casa anomenada *Vilaró*.

Llampadas, *las* (les Llampades): peça de terra erma de Joan Antoni Jordà.

Llussà / Llossà (Lluçà): *Catastro de Llussà*; heretats i cases de la parròquia de Santa Maria de *Llossà*, terme de *Llossanès*.

Llossanès (Lluçanès): terme de *Llossanès*.

Mayol, lo (lo Mallol): peça de terra de cultiu de Jaume Coma.

Manyacas (Manyagues): casa de Manuel Grau.

Mas Bartarons, lo (Bartrons, terme de Borredà): limita amb els Clots de *Joseph* Tor.

Mas Borrassés, lo (lo Mas Borrassers). veure *Borrassés*.

Mas Estrada: veure Estrada.

Mas Montanyola (Mas Muntanyola): veure *Montanyola*

Mas Pica, lo (Borredà): *Pica* per Piques, mas que limita amb *als* Clots de *Joseph* Tor.

Mas Tor, lo: veure Tor.

Mas de Vilainer, lo: Veure Vilainer.

Mas Vinyas, lo (lo Mas Vinyes): veure *Vinyas*.

Miralles: casa de Joan Batllia.

Molí, lo: peça de terra de cultiu i casa de Joan Vila.

Montanyola (Muntanyola, cognom): *Joseph Montanyola* té les peces de terra dites *Mas Montanyola*, la Coma de *Montanyola* i *Santa Sília*, i la casa dita *Montanyola*.

Parutet, Pere (Pere Perotet) de la parròquia *del Pens*: declara la Feixa i la casa anomenada *las Colladas* de Dalt. En una ocasió escriu *Parulet*.

Pallarès: casa de Joan Vila de la parròquia *del Pens*.

Picas, Joan: declara lo Camp de Sant Climent, *las Planas* i la casa anomenada *Riba*.

Pla de la Bassa, lo: nom de dues peces de terra de cultiu, una de *Francisco Euras* i l'altra de Joan Vila, de la parròquia *del Pens*.

Planas, *las* (les Planes): peça de terra erma de Joan *Picas*.

Puigcordellut: casa d'Antoni Font.

Puig dels Axuts, heretat de. Escrit Puig dels Eixuts a la cartografia actual.

Puig del Parutx: casa de *Joseph* Vilar. *Parutx* per *Perutx* si és un derivat de Pere.

Puigoriol (Puig-oriol, cognom). *Joseph Puigoriol* té la casa anomenada *Coll* i la peça de terra de lo *Coll*; *Sagimon Puigoriol* té la Feixa de la Bassa, lo Camp de *la Hera*, la Coma del Clot, la Serra, *Coll Griell*, la casa *Coll Graell*, un molí i la casa del Molí.

Puigsech / Putxech, lo (lo Puig Sec): casa i peça de terra de cultiu de Maria Càstias.

Pujal (Pujalt): peça de terra erma de Climent *Sardanyons*.

Puixot, lo (lo Puig-xot): peça de terra de cultiu d'Antoni Font.

Quintà, lo: peça de terra de cultiu de Climent *Sardanyons*.

Quintana de la Balma: peça de terra de cultiu de Jaume Casademunt de Pi.

Recor, lo (lo Racó): peça de terra erma de Bartomeu Estrada.

Roca, la: casa de *Sagimon* Roca.

Roca (cognom): *Sagimon* Roca declara lo Clot de la Bauma, la casa de la Roca, lo Camp *del Hom*, lo *Ginebrà* i la Solana.

Riba, heretat de.

Rocagran, la (la Roca Gran): peça de terra erma d'Antoni Font.

Rovira, la: peça de terra erma de Joan Vall.

Salvans, Joan: declara la Sort i la casa anomenada Salvans.

Salvans: casa de Joan Salvans.

Sanser, lo (lo Censer): peça de terra erma del Capítol dels canonges.

Santa Sília (Santa Cília): peça de terra erma de *Joseph Montanyola*.

Sant Christòfol (Sant Cristòfol): casa i peça de terra de cultiu de Joan Vila. Sant Cristòfol de Borrassers és una antiga església rural del terme de Lluçà.

Sardanyons (Cerdanyons), Climent, de la parròquia *del Pens*: declara lo *Quintà*, lo Camp del Pou, *Pujal* i la casa anomenada *Serdanyons*.

Serdanyons (Cerdanyons): casa de Climent *Serdanyons*.

Serra (cognom): *Barthomeu* Serra té una peça de terra de cultiu, una de boscosa i la casa dita la Falgosa. *Joseph* Serra té una peça de terra i una casa dita la Caseta.

Serra, la: peça de terra erma de *Sagimon Puigoriol*.

Solana: casa de Joan Vall la Móra.

Solana, la: nom de dues peces de terra erma, de *Joseph* Tor i de *Sagimon* Roca.

Soley, lo (lo Solell o lo Solei): peça de terra de cultiu de *Francisco* *Euras*.

Sort, la: peça de terra de cultiu de Joan Salvans.

Tarrés, los (los Terrers): peça de terra erma de Joan Vall la Móra.

Terrabustés, los (los Terrabusters): peça de terra de cultiu de *Joseph* Vilar.

Timoneras, las (les Timoneres): peça de terra erma de *Joseph* Vilar.

Tiratemples: peça de terra erma de *Francisco* *Euras*.

Tor: casa anomenada Tor i peça de terra anomenada lo Mas Tor, de *Joseph* Tor.

Tor (cognom): *Joseph* Tor té la peça de terra de cultiu dita lo Mas Tor, la Coma de Sant *Quirse*, als Clots, la Solana i la casa dita Tor. Jaume Tor té la peça de terra i la casa dites la Coma de Grau. Silvestre Tor té la *Ferga*. *Joseph* *Tord* resideix a Vic.

Torneula: peça de terra de cultiu i casa de *Domingo* *Escarigues*.

Torrenterras, las (les Torrenteres): peça de terra erma d'Antoni Font.

Tres Roures, los: peça de terra de cultiu de Pau *Canellas*.

Vall: casa de Joan Vall la Móra; heretat de la Vall.

Vall (cognom): Joan Vall té lo Camp de *la Hera*, lo Camp Magre, la Rovira i la casa anomenada Castell. Un altre Joan Vall té la Coma del Pou, *las Cuduladas* i la casa anomenada *Casellas*.

Vall la Móra, Joan: declara lo Camp *del Avellaner*, la Coma, *las Costas*, los *Tarrés*, lo Camp de la Bassa i les cases anomenades Vall i Solana.

Vila (cognom): Joan Vila té la peça de terra i la casa dites Vilainer o *Vilayner* i la peça de terra erma dita lo Mas Vilainer. Un altre Joan Vila declara lo Mas *Borrassés*, la casa de *Borrassés*, la Coma del Majoral, la peça de terra i la casa anomenades Sant *Christòfol*, i la peça de terra i casa anomenades Molí.

Vila, Joan, de la parròquia *del Pens*: declara lo Pla de la Bassa, lo Clot del Forn, *las Costas*, lo Campet, *lo Hospitalet* i les cases dites *Casa den Vila del Pens* i Pallarès.

Vilainer o *Vilayner*: casa i peça de terra de cultiu anomenada *Vilayner*, i peça de terra erma anomenada Mas Vilainer, de Joan Vila.

Vilar (heretat i cognom): heretat del Vilar. *Joseph* Vilar declara lo Camp de *la Hera*, lo Clot de la Font, *las Timoneras*, *las Cudinas* i la casa anomenada Vilartimó. Un altre *Joseph* Vilar té los *Terrabustés*, *las Costas* i la casa del Puig del *Parutx*.

Vilaró: casa de Joan Antoni Jordà; heretat del Vilaró.

Vilartimó: casa de *Joseph* Vilar.

Vinyas (Vinyes): casa de Miquel *Vinyas*; peça de terra de cultiu dita lo Mas *Vinyas*.

Bibliografia citada

- Alcover, J.; Moll, F de B. 1930-1962. *Diccionari català, valencià, balear*. Palma de M.
- Bach, Àngel. 2003. *Engrunes de l'arxiu parroquial de Santa Maria de Lluçà*. Prats de Lluçanès: Parròquies del Lluçanès.
- Benito i Sayol, Emili. 2000. "Breu recull toponímic de Sant Bartomeu del Grau i entorns", *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* 81, 58-68.
- Coromines, Joan. 1980-1991. *Diccionari etimològic i complementari de la Llengua Catalana* (DECat). Barcelona: Curial Edicions.
- Coromines, Joan. 1989-1997. *Onomasticon Cataloniae*, Barcelona: Curial Edicions.
- De la Torre Boronat, Rafael. 1958. *Toponímia de Santa Maria de Merlès*. Treball inèdit guanyador del Premi Eduard Brossa del 1958, sobre un recull de noms de lloc d'un municipi. Barcelona: Societat Catalana de Geografia, Institut d'Estudis Catalans.
- García Sánchez, J. J. 2007. *Atlas toponímico de España*. Madrid: Arco Libros.
- La història arrelada al territori. Homenatge a Antoni Pladevall* (2000), Carme Cara, coordinadora. Vic.
- Masramon Noguera, Ramon. 1982. *Dos estudis d'onomàstica lluçanesa medieval: "Toponímia fluvial lluçanesa documentada en els segles IX i X" i "Antroponímia lluçanesa de la primera meitat del segle X"*. Prats de Lluçanès: Gràfiques Lluçanès.
- Masramon Noguera, Ramon. 1990. "Onomàstica", dins *El Lluçanès central. Història de la baronia de Lluçà*, 242-267. Ajuntament de Prats de Lluçanès.
- Mestre Boix, Pere. 1996. "La gent del carrer a principis de segle", *El Temper* 2, 4-15. Santa Eulàlia de Puig-oriol i Lluçà.
- Moll, Francesc de Borja. 1982. *Els llinatges catalans*. Palma de M: Editorial Moll.
- Montañà, Daniel; Mestre, Pere. 1996. *Les cases i els seus noms. Els noms de les cases del poble de Sant Boi de Lluçanès a principis de segle*. Sant Boi de Lluçanès.
- Oriols, Lluís. 1994-1995. *Contribució d'Osona a la llengua catalana*. Barcelona: Curial Edicions.
- Pladevall Font, Antoni. 1980. "Els estudis d'onomàstica a Osona", *Butlletí de la Societat d'Onomàstica* 1, 13-18.
- Plans Sayós, Josepa. 2007. "Els noms de les cases d'Alpens", recollits el 2005 i publicat el 2007 pel seu fill Josep de cal Pei. <http://elsnomsdelescasses.blogspot.com/>
- Sabaté, Joana; Clotet, M. Àngels. 2002. *Els noms de les cases i els oficis de la Torre d'Oristà a principis del segle XX*. La Torre d'Oristà: Grup d'Exposicions Populars.
- Selva Capdevila, Pere. 1999. *Topònims de Sant Boi de Lluçanès*. St. Boi de Lluçanès.

Ventura Castellvell
Societat d'Onomàstica
ventura.castellvell@gmail.com